

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
про дисертаційну працю Лахмотової Юлії Валеріївни
«Навчання іноземних мов молодших школярів у школах КНР», що подана
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Актуальність проблеми, що обрана Ю.В. Лахмотовою для науково-педагогічного дослідження, детермінована пошуком нових підходів до розв'язання проблеми оволодіння молодшими школярами мовами міжнародного спілкування, що потребує вивчення накопиченого досвіду в зарубіжній педагогіці, зокрема китайській. Це співвідноситься з запитам сучасного суспільства, що знайшли відображення в Концепції «Нової української школи». У цьому документі однією з десяти ключових компетентностей виокремлено спілкування іноземними мовами. Оволодіння цією компетентністю в молодшому шкільному віці передбачає вміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти і погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів, а також уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування. Як справедливо аргументує Ю.В. Лахмотова, апелюючи до прогресивних здобутків китайської педагогічної науки, саме на початковому етапі навчання необхідно сформувані навчальні вміння й мотивацію засвоєння іноземної мови, від чого залежатиме ефективність її подальшого вивчення.

Ми погоджуємося з твердженням дисертантки, що окремі напрями проблеми вивчення іноземних мов молодшими школярами (обґрунтування психолого-педагогічних основ, висвітлення питань підготовки вчителів, історичний аспект цієї проблеми) уже знайшли відображення в наукових розвідках китайських дослідників. Заслуговує схвалення проведений дисертанткою ретельний і всебічний діалектичний аналіз досліджуваної проблеми у працях синологів радянського і пострадянського періоду, українських учених-компаративістів, в англійськомовних джерелах.

Уважаємо, що необхідність заповнення прогалин у науково-педагогічному знанні на основі визначеного теоретико-методологічного інструментарію зумовлює проведення Ю.В. Лахмотовою цілісного аналізу важливої для сучасної загальної педагогіки та історії педагогіки проблеми. Це відповідає важливому соціальному замовленню, у якому знайшла відображення сучасна тенденція щодо реформування змісту початкової освіти і посилення в ньому ролі вчителя як провідника нових ідей, творця, а не ретранслятора продуктивних методів і технологій навчання. Доцільність науково-педагогічного дослідження посилюють наведені в дисертації соціально-педагогічні суперечності. Не випадково Ю.В. Лахмотова як учений і дослідник акцентує увагу саме на тому, що до нині відсутнє комплексне дослідження, яке б розкривало теорію та практику навчання іноземних мов молодших школярів у КНР, що і зумовило науковий пошук у цьому напрямі.

Недостатнє висвітлення обраної проблеми в загальній педагогіці та історії педагогіки, а також реальні потреби в розв'язанні наявних суперечностей, що виокремлені Ю.В. Лахмотовою на рівні концептуалізації сучасної практики початкової освіти, ускладнюються тим, що поза увагою науковців також залишаються питання наукового обґрунтування етапів розвитку проблеми навчання іноземних мов молодших школярів у школах КНР, практичні аспекти організації цього процесу, а також тенденції та напрями застосування теорії й практики іншомовної освіти у вітчизняній початковій школі.

У зв'язку з актуальністю обраної проблеми, а також відповідно до об'єкта і предмета дослідження досить коректно сформульована мета дисертаційної праці, яка полягає в систематизації теоретичних питань і узагальненні практики навчання іноземних мов молодших школярів у школах КНР для творчого застосування педагогічно цінних ідей у сучасних умовах розвитку вітчизняної початкової освіти, а отже, відображає прогнозований результат. Поставлена мета узгоджується з іншими елементами концептуального апарату, які сформульовані чітко, коректно, логічно,

адекватно до змісту дисертації. Відповідно до мети Ю.В. Лахмотовою визначені Ю.В. Лахмотовою історико-педагогічні завдання.

Не викликає заперечень наукова новизна проведеного Ю.В. Лахмотовою компаративного дослідження, що представлена на рівні перетворення, доповнення і конкретизації. Подане дослідження також вирізняється новизною ідеї, що полягає систематизації поглядів китайських учених на мету і завдання англомовної початкової освіти, оволодіння китайськими школярами англійською мовою як іноземною, виокремленні концептуальних підходів.

На особливу увагу заслуговують практичні аспекти організації навчання молодших школярів іноземних мов у школах КНР, зокрема такі, як характеристика системи загальної освіти і типів початкових навчальних закладів (міських і сільських державних, приватних), чинних навчальних планів і програм іноземної освіти молодших школярів, а також з'ясування особливостей застосування традиційних для зарубіжної школи методів (комунікативного навчання, ігрових, граматичного перекладу, повної фізичної релаксації та інших) і методів, що властиві саме для китайської початкової освіти, відповідних їм засобів навчання і контролю за результатами.

Крім того, дисертаційна праця презентує цінний програмно-змістовий і навчально-методичний доробок Ю.В. Лахмотової, що є достатньо апробованим в освітньому процесі вищої школи і підтверджує свою ефективність, зокрема, при вивченні курсів «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Педагогічна майстерність», виконанні завдань до різних видів практики, що спрямовані на набуття майбутніми вчителями початкової школи професійних умінь і досвіду з урахуванням кращих вітчизняних традицій.

Як бачимо, з однієї сторони, одержаний Ю.В. Лахмотовою науковий результат суттєво доповнює відомі положення загальної педагогіки та історії педагогіки, компаративістики, відкриваючи нові, не відомі раніше грані досліджуваної проблеми. З другої сторони, отриманий дисертанткою новий науковий результат дозволяє розвинути і поширити отримані нею здобутки у

вітчизняну початкову школу задля оптимізації підготовки майбутніх учителів до здійснення реформаційних змін.

Достовірність і обґрунтованість одержаних Ю.В. Лахмотовою результатів і висновків забезпечується вибором адекватної методологічної й теоретичної основи дисертації, визначенням комплексу теоретичних та емпіричних методів дослідження відповідно до поставлених завдань і логіки наукового пошуку.

Перевагами поданого дослідження слід уважати те, що Ю.В. Лахмотовою опрацьований значний масив науково-педагогічних джерел (300 найменувань, із них 45 китайською і 99 англійською мовами), подано детальну характеристику кожного застосованого в дисертації поняття, виявлено високий ступінь узагальнення отриманих результатів і висновків, прогнозовано тенденції подальшого розв'язання важливої для сучасної педагогічної науки і практики початкової освіти проблеми з урахуванням цінного історичного і передового сучасного досвіду.

Зазначимо, що дисертацію Ю.В. Лахмотовою виконано згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Підвищення ефективності педагогічного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладах» (РК №1 – 20019U004104). Тему дослідження затверджено вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 5 від 27.10.2015 р.) і узгоджено в Бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 2 від 23.02.2016 р.).

Основні результати проведеного дослідження повністю викладені в 15 наукових працях (із них 11 – одноосібні), серед яких: 4 статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, 3 статті в іноземних періодичних виданнях, 5 тез доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційної праці.

Разом із позитивною оцінкою змісту дисертації, рівня її виконання, вважаємо за необхідне надати такі зауваження і побажання:

1. Схвально, що в дисертаційній праці авторка прагне до максимально повного розкриття особливостей застосування в освітньому процесі початкових навчальних закладів КНР як зарубіжних методів навчання іноземних мов, так і тих, що притаманні власне китайській педагогічній традиції. Однак у дисертації не вказується на можливості застосування цих методів навчання іноземної мови, що можуть прислужитися в українській початковій школі.

2. Оскільки проведене Ю.В. Лахмотовою історико-педагогічне дослідження за своїм характером і змістом є компаративним, розкриваючи ступінь наукового розроблення досліджуваної проблеми в першому розділі дисертації, варто було б подати порівняльну таблицю для співставлення програми навчання іноземної мови в 1-4-х класах вітчизняної початкової школи і китайської.

3. Останнім часом у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні приділяється увага освітньо-професійним програмам, опанування яких розширює можливості професійної діяльності цих фахівців. Зокрема, маємо на увазі таку освітньо-професійну програму, як «Початкова освіта та іноземна мова (англійська)», що дає правові підстави вчителю початкової школи для навчання молодших школярів іноземної мови. Також на сторінках 24-25 дисертації подається характеристика специфіки професійної підготовки вчителя іноземної мови і вчителя початкової школи, однак відсутня інформація про навчання іноземної мови у школах КНР учителями саме початкової ланки.

4. Вважаємо, що Ю.В. Лахмотовою зібраний досить цінний методичний матеріал, що включає докладну характеристику застосування як відомих зарубіжних методів навчання іноземної мови в початковій школі, так і тих, що властиві китайській педагогіці. Однак, ураховуючи специфіку розвитку фонематичного слуху китайських молодших школярів, у дисертації хотілося б

побачити інформацію про можливості впровадження технології раннього розвитку відомого американського педагога Глена Домана.

5. У підрозділі 3.5. дисертації подано порівняльну таблицю характеристики системи освіти в КНР і в Україні, що, на наш погляд, є завеликою (5 сторінок) і переобтяжує текст. Краще було б розмістити таку таблицю в додатках до дисертації.

Однак, висловлені зауваження не знижують наукової цінності проведеного Ю.В. Лахмотовою історико-педагогічного дослідження, яке підтверджує наукову зрілість і професійну компетентність дисертантки, а отримані нею нові наукові результати, незаперечно, мають вагоме теоретичне і прикладне значення для розвитку сучасної педагогічної теорії загалом і практики початкової освіти зокрема.

Таким чином, дисертаційна праця на тему «**Навчання іноземних мов молодших школярів у школах КНР**» є завершеним, цілісним, самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам пп. 9, 10, 11, 13, 15 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. за № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19.08.2015 р. та за № 1159 від 30.12.2015 р.), і дає підстави для присудження Лахмотовій Юлії Валеріївни наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової освіти
ННІ педагогічної освіти, соціальної
роботи і мистецтва Черкаського
національного університету імені
Богдана Хмельницького

В. Шпак

Шпак В.П.

Підпис проф. Шпак В.П. засвідчую

Проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності

С. В. Корновенко

проф. Корновенко С. В.